

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการศึกษาเชิงสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศการศึกษาและทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรวิชาการอนุบาลศึกษา หรือการศึกษาปฐมวัย ในสถานศึกษาระดับอนุบาลศึกษา นักวิชาการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษานิเทศก์จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้บริหารและครูผู้สอนจากโรงเรียนอนุบาลจำนวน 5 โรงเรียน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบตรวจสอบรายการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 2 ฉบับ เพื่อใช้ในการตรวจสอบรายการและพิจารณาทัศนคติโดยผู้เชี่ยวชาญ 2 รอบ ซึ่งในรอบที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการที่สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี หลักการจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์เป็น

รายการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีช่องว่างให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นและเพิ่มเติมข้อเสนอแนะด้วย ส่วนในรอบที่ 2 เป็นแบบตรวจสอบรายการซึ่งปรับปรุงจากแบบตรวจสอบรายการในรอบที่ 1 โดยนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและเพิ่มเติมแบบตรวจสอบรายการในรอบที่ 2 นี้ จะมีลักษณะคล้ายแบบตรวจสอบรายการในรอบที่ 1 แต่มีข้อแตกต่างคือ จะตัดช่องว่างสำหรับเพิ่มเติมข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นออกแล้ว เพิ่มช่องแสดงค่าเฉลี่ยและคะแนนเต็มในรอบที่ 1 ของผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคลแทน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปส่งให้และขอรับคืนจากผู้เชี่ยวชาญช่วยตนเองส่วนหนึ่ง และใช้บริการทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง ทั้ง 2 รอบ ได้รับข้อมูลกลับคืนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับรายการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา คำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย และหาค่าเฉลี่ย (X) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ทั้ง 2 รอบ สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของรายการคุณลักษณะแต่ละข้อ จะพิจารณาเฉพาะคุณลักษณะที่มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายต่ำกว่าร้อยละ 20 เท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบตรวจสอบรายการ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เมื่อจำแนกตามอายุผู้เชี่ยวชาญที่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีมากที่สุด มีวุฒิปริญญาโท เป็นส่วนมาก วิชาเอกหรือสาขาที่จบการศึกษามากที่สุดคือ อนุบาลศึกษาหรือปฐมวัยศึกษา สถานภาพส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการ และส่วนใหญ่ของนักวิชาการมีสถานภาพการทำงานเป็นอาจารย์ ระดับอุดมศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานด้านงานนิเทศการศึกษา และด้านการศึกษา ก่อนประถมศึกษา ระหว่าง 6 - 10 ปี และส่วนใหญ่มีอายุราชการมากกว่า 25 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 รายการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้คือ

ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเห็นว่า ผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาควรมีคุณลักษณะ
 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความประพฤติ และด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด
 เป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือรายการคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน จำนวน 52 รายการ ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
 ให้อยู่ในเกณฑ์ที่พึงประสงค์ระดับมากที่สุด 43 รายการ อยู่ในเกณฑ์ที่พึงประสงค์ระดับมาก 9
 รายการ และตัดออกเนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
 2 รายการ ทั้งนี้รายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะที่
 พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับที่พึงประสงค์
 มากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุดจำนวน
 14 รายการ โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 ขึ้นไป และเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มาก
 จำนวน 6 รายการ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 ซึ่งรายการคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่คุณลักษณะข้อที่ 2 มีความจริงใจในการปฏิบัติงานกับครูในฐานะเพื่อนร่วมงาน
 และข้อที่ 5 มีใจกว้างยอมรับความสามารถของครูแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน (มีค่าเฉลี่ย 4.85
 เท่ากัน) ส่วนคุณลักษณะที่อยู่ลำดับสุดท้าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่คุณลักษณะข้อที่ 20 สามารถ
 แนะนำแหล่งข้อมูลทางวิชาการด้านการศึกษา ก่อนประถมศึกษาแก่ครู สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด
 จำนวน 14 รายการ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย มีดังนี้

- 1.1 มีความจริงใจในการปฏิบัติงานกับครูในฐานะเพื่อนร่วมงาน
- 1.2 มีใจกว้างยอมรับความสามารถของครูแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน
- 1.3 ชมเชยและพยายามอยู่เสมอที่จะทำให้ครูมีความรู้สึกภูมิใจในผลงานที่ทำ
 สำเร็จด้วยตัวของเขาเอง
- 1.4 นำผลงานที่ดีของครู ระดับก่อนประถมศึกษาไปเผยแพร่ให้ครูรู้ทั่วกัน
- 1.5 สามารถพูดโน้มน้าวให้ครูร่วมมือในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จ
 และร่วมมือกันพัฒนางานอื่น ๆ ของโรงเรียน
- 1.6 สามารถสื่อความหมายด้วยภาษาเขียนและภาษาพูดที่เข้าใจง่าย

- 1.7 สามารถให้คำแนะนำแก่ครูที่ประสบปัญหาและส่งเสริมครูที่มีความคิดริเริ่มในการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา
- 1.8 สามารถจัดกิจกรรมและให้บริการแก่ครูที่ต้องการความช่วยเหลือให้เข้าใจเรื่องพัฒนาการเด็กก่อนประถมศึกษา
- 1.9 สนใจศึกษาและยอมรับสภาพแวดล้อมอันมีผลต่อสภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่รับผิดชอบเพื่อนำมาวางแผนปฏิบัติงานต่อไป
- 1.10 มีเทคนิคในการชมเชยจุดเด่นหรือผลงานของครูก่อนที่จะพิจารณาว่าร่วมกันในสิ่งที่ควรปรับปรุง
- 1.11 สามารถสร้างความเป็นกันเองกับครู
- 1.12 ส่งเสริมให้กลุ่มครูระดับก่อนประถมศึกษาเห็นความสำคัญและยินดีที่จะตั้งเป้าหมายการปฏิบัติงานของตนเพื่อหาทางปรับปรุงงานอยู่เสมอ
- 1.13 สามารถให้บริการแก่ครูในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน
- 1.14 เห็นความสำคัญและพยายามสร้างบรรยากาศการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันร่วมกันคิด ร่วมทำงานด้วยกัน

2. ด้านความประพฤติ ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ด้านความประพฤติ อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด แต่ถาพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุดจำนวน 8 รายการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 ขึ้นไป และเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุดจำนวน 4 รายการ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 สำหรับรายการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่คุณลักษณะข้อที่ 1 ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ และเพิ่มใจเพิ่มกำลังความสามารถ (มีค่าเฉลี่ย 4.88) ส่วนคุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือคุณลักษณะข้อที่ 9 มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่และคำพูดของตนเอง คุณลักษณะที่อยู่ลำดับสุดท้ายได้แก่ คุณลักษณะข้อที่ 8 ไม่ให้ความสนิทสนมกับครูคนใดจนเกินขอบเขตโดยเฉพาะกับเพศตรงข้าม มีค่าเฉลี่ย 4.33 สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ด้านความประพฤติ ซึ่งอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด 8 รายการ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย มีดังนี้

2.1 ทั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและเต็มใจเต็มกำลังความสามารถ

2.2 มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่และคำพูดของตนเอง

2.3 เป็นผู้เก็บรักษาความลับของครูและเพื่อนร่วมงาน

2.4 วางตนเป็นกลางไม่เอนเอียงเป็นนิจ

2.5 ปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นในค่านิยมความประพฤติที่งาม

2.6 หลีกเลี่ยงการทอนรับที่ก่อให้เกิดการก่อหรือไม่สบายใจเมื่อไปเยี่ยม

โรงเรียน

2.7 มีความเห็นใจและออกหน้าที่จะร่วมมือแก้ไขปัญหาเมื่อครูหรือเพื่อนร่วมงานปฏิบัติงานผิดพลาดบกพร่อง

2.8 มีน้ำใจช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

3. ด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและเจตคติ ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและเจตคติอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เป็นคุณลักษณะที่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุดจำนวน 19 รายการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 ขึ้นไป และเป็นคุณลักษณะที่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุดเพียง 1 รายการ สำหรับรายการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่คุณลักษณะข้อที่ 20 มีความสนใจและพยายามปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาเพื่อให้งานบรรลุผลและตรงเป้าหมายที่วางไว้ คุณลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาได้แก่คุณลักษณะข้อที่ 10 รู้จักแบ่งเวลาในการทำงานได้เหมาะสม งานเสร็จตรงเวลา ทำงานโดยไม่ต้องรอให้คนอื่นเป็นผู้บอก คุณลักษณะที่อยู่ลำดับสุดท้ายได้แก่คุณลักษณะข้อที่ 11 สนใจติดตามผลการวิจัยหรือทำการวิจัยในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการนิเทศและการสอนของครู สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและเจตคติ ซึ่งอยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด 19 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยมีดังนี้

3.1 มีความสนใจและพยายามปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาเพื่อให้งานบรรลุผลและตรงเป้าหมายที่วางไว้

- 3.2 รู้จักแบ่งเวลาในการทำงานได้เหมาะสม งานเสร็จตรงเวลา ทำงานโดยไม่ต้องรอให้คนอื่นเป็นผู้บอก
- 3.3 รู้จักยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมาย
- 3.4 เป็นคนรักเด็ก มีความเอื้อเฟื้อและเมตตาต่อเด็กและผู้อื่นเสมอ
- 3.5 เป็นผู้ตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง
- 3.6 มีความเป็นประชาธิปไตย
- 3.7 ให้คำแนะนำแก่ครูโดยไม่บังคับอำนาจความรู้ของตน
- 3.8 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3.9 ยิ้มแย้มแจ่มใสใจเย็นกิริยามารยาทสุภาพอ่อนโยนให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ
- 3.10 กล้าพูดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องด้วยเทคนิคที่เหมาะสม
- 3.11 ให้ความสำคัญแก่การประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาและพยายามปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
- 3.12 แต่งกายสุภาพสะอาดเรียบร้อยและเหมาะสมกับกาลเทศะอยู่เสมอ
- 3.13 มีความสุขุมรอบคอบและเป็นนักฟังที่สุภาพพอควร
- 3.14 เห็นความสำคัญของการติดต่อกสื่อสารและพยายามหาโอกาสทำความเข้าใจเรื่องการนิเทศการศึกษาที่ถูกต้องให้แก่ครูและผู้บริหาร โรงเรียนอยู่เสมอ
- 3.15 รู้จักเลือกวิถีชีวิตการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เช่น การนิเทศเป็นหน่วยอำเภอ/กลุ่มโรงเรียน โดยผู้นิเทศระดับจังหวัดแล้วให้ผู้นิเทศระดับอำเภอติดตามผลเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารบุคลากร
- 3.16 มีความพอใจกับงานนิเทศการศึกษาและเห็นว่า เป็นงานที่เสียสละ
- 3.17 ประารถนาที่จะเห็นเพื่อนครูแก้ปัญหาและพัฒนาการสอนได้ด้วยตนเองโดยไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออย่างค่อนเนื่องในระยะแรก
- 3.18 มีศิลปะในการประเมินปัญหาการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการนิเทศได้ถูกต้อง
- 3.19 เป็นผู้ที่มองเห็นว่าการนิเทศการศึกษาเป็นงานที่สำคัญและท้าทายความสามารถของตนเอง

สำหรับความคึกคักเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของภูมิภาคการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทั้งคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความประพฤติ และด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและเจตคติแล้วพบว่าในจำนวนคุณลักษณะทั้งหมดเมื่อจัดเรียงลำดับตาม ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คุณลักษณะที่อยู่ในระดับที่พึงประสงค์มากที่สุด ได้แก่คุณลักษณะต่อไปนี้ คือ

1. ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและเต็มใจเต็มกำลังความสามารถ
2. มีความรับผิดชอบต่อการกระทำและคำพูดของตนเอง
3. มีความจริงใจในการปฏิบัติงานกับครูในฐานะเพื่อนร่วมงาน
4. มีใจกว้างยอมรับความสามารถของครูแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน
5. มีความสนใจและพยายามปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาเพื่อให้นักเรียนบรรลุผลและตรงเป้าหมายที่วางไว้

6. รู้จักแบ่งเวลาการทำงานได้เหมาะสมงานเสร็จตรงเวลา ทำงานโดยไม่ต้องรอให้คนอื่นเป็นผู้บอก

7. รู้จักยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมาย
8. เป็นผู้เก็บรักษาความลับของครูและเพื่อนร่วมงาน
9. วางตนเป็นกลางไม่เอนเอียงเป็นนิจ
10. เป็นคนรักเด็ก มีความเอื้อเฟื้อและเมตตาต่อเด็กและผู้อื่นเสมอ
11. ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นในด้านความประพฤติที่ทำงาน
12. ขมเขยและพยายามอยู่เสมอที่จะทำให้ครูมีความรู้สึกภูมิใจในผลงานที่ทำสำเร็จ

ด้วยตัวของเขาเอง

13. นำผลงานที่ดีของครูระดับก่อนประถมศึกษาไปเผยแพร่ให้ครูรู้ทั่วกัน
14. เป็นผู้ที่ตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง
15. มีความเป็นประชาธิปไตย
16. ให้คำแนะนำแก่ครูโดยไม่มีคัมบังอำพรางความรู้ของตน
17. สามารถพูดโน้มน้าวจิตใจให้ครูร่วมมือกันในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จและร่วมมือกันพัฒนางานอื่น ๆ ของโรงเรียน
18. หลีกเลี่ยงการตำหนิที่ทำให้ครู เกิดอารมณ์หรือไม่สบายใจเมื่อไปเยี่ยมโรงเรียน

19. มีความเห็นใจและอคทนที่จะร่วมมือแก้ไขปัญหาเมื่อครูหรือเพื่อนร่วมงาน
ปฏิบัติงานผิดพลาดบกพร่อง

20. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

21. สามารถสื่อความหมายด้วยภาษาเขียนและภาษาพูดที่เข้าใจง่ายกระชับรัด

22. ชี้แนะแจ่มใตใจเป็นกิริยามารยาทสุภาพอ่อนโยนให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ

23. กล่าวทุกกล่าวทำในสิ่งที่ถูกต้องด้วยเทคนิคที่เหมาะสม

24. ให้ความสำคัญแก่การประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาและพยายาม

ปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

25. สามารถให้คำแนะนำแก่ครูที่ประสบปัญหาและส่งเสริมครูที่มีความคิดริเริ่มในการ
จัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา

26. สามารถจัดกิจกรรมและให้บริการแก่ครูที่ต้องการความช่วยเหลือให้เข้าใจ
เรื่องพัฒนาการเด็กก่อนประถมศึกษา

27. แต่งกายสุภาพสะอาดเรียบร้อยและเหมาะสมกับกาลเทศะอยู่เสมอ

28. มีความสุขุมรอบคอบและเป็นนักฟังที่สุภาพอกทน

29. เห็นความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าและพยายามหาโอกาสทำความเข้าใจเรื่อง
การนิเทศการศึกษาที่ถูกต้องให้แก่ครูและผู้บริหารโรงเรียนอยู่เสมอ

30. สนใจศึกษาและยอมรับสภาพแวดล้อมอันมีผลต่อสภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียน
ที่รับผิดชอบเพื่อนำมาประกอบการวางแผนปฏิบัติงานต่อไป

31. รู้จักเลือกใช้ชีวิตการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
เช่นการนิเทศเป็นหน่วยอำเภอ/กลุ่มโรงเรียน โดยผู้นิเทศระดับจังหวัด แล้วให้ผู้นิเทศระดับอำเภอ
ติดตามผล เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารบุคลากร

32. มีความพอใจกับงานนิเทศการศึกษาและเห็นว่าเป็นงานที่เสียสละ

33. ประารถนาที่จะเห็นเพื่อนครูแก้ปัญหาและพัฒนาการสอนให้ด้วยตนเอง โดยให้
ความร่วมมือช่วยเหลืออย่างค่อนเนื่องในระยะแรก

34. มีเทคนิคในการชมเชยจุดเด่นหรือผลงานของครู ก่อนที่จะพิจารณาาร่วมกันใน
สิ่งที่ควรปรับปรุง

35. มีศิลปะในการประเมินปัญหาการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการนิเทศที่ถูกต้อง

36. สร้างความเป็นกันเองกับเพื่อนครู
37. ส่งเสริมให้กลุ่มครูระดับก่อนประถมศึกษา เห็นความสำคัญและยินดีที่จะตั้งเป้าหมายการปฏิบัติงานของตนเพื่อหาทางปรับปรุงงานอยู่เสมอ
38. สามารถให้บริการแก่ครูในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน
39. เห็นความสำคัญและพยายามสร้างบรรยากาศการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิดร่วมทำงานด้วยกัน
40. มีน้ำใจช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานของครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
41. เป็นผู้ที่มีมองเห็นว่าการนิเทศการศึกษาเป็นงานที่สำคัญและท้าทายความสามารถของตน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยส่วนรวมว่าผู้นิเทศควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้านคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความประพฤติ และด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและเจตคติ จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านมนุษยสัมพันธ์

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์สูงสุดคือ มีความจริงจังในการปฏิบัติงานกับครูในฐานะเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลหลายฝ่ายได้แก่ผู้นิเทศ ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบุคคลหลักก็คือผู้นิเทศกับครู การนิเทศการศึกษาจะล้มเหลวหรือประสบความสำเร็จ ก็อยู่ที่สัมพันธภาพการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครู ทั้งที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 ง: 14 - 15) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นิเทศที่มีคุณภาพไว้ตอนหนึ่งว่าต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ รู้จักยกย่องผู้อื่น

มีน้ำใจนักกีฬา ไม่เห็นแก่ตัว นอกจากนั้น วิจิตร วรทมางกูร และคณะ (2520: 68 - 70) ยิ่งให้ความเห็นว่า ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการนิเทศนั้น ควรให้ครูมีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วีระชาติ นักสอน (2524: 78) ที่ให้ข้อสรุปไว้ว่า ผู้นิเทศควรมีความจริงใจในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น มีความเป็นกันเอง สามารถทำงานเข้ากับทุกคนได้ ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งอยู่ในอันดับสูงสุดเนื่องจากมีค่าเฉลี่ยเท่ากันอีกข้อ ได้แก่ มีใจกว้างยอมรับความสามารถของครูแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน ในการนิเทศการศึกษาผู้นิเทศจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับครูจากโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งครูแต่ละคนย่อมมีความถนัดหรือความสามารถที่ไม่เหมือนกัน หากผู้นิเทศสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำจุดเด่นหรือความสามารถด้านนั้น ๆ ที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้แล้ว ครูก็จะเกิดความพอใจ ความเข้าใจในตัวผู้นิเทศ เกิดความรู้สึกอยากช่วยเหลือให้ความร่วมมือด้วย งานนิเทศศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จ ดังที่ โรเบิร์ต ดูบิน (Robert Dubin 1970: 176) และ ชารี นีศรี (ม.ป.ป.: 109) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่ศึกษานิเทศก์ควรยึดถือไว้สอดคล้องกันค่อนข้างว่า ต้องยอมรับนับถือผู้อื่นไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม เข้าใจผู้อื่น เห็นอกเห็นใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนั้น พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2532: 58 - 59) ได้กล่าวถึงการรวมกลุ่มว่า กลุ่มจะสามารถดำเนินกิจกรรมอยู่ได้เป็นเวลานานนั้น สิ่งสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานของกลุ่มคือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญประการแรกคือ ต้องเชื่อความสามารถและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ไม่ก้าวก่ายสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น ถ้าเขาไม่ต้องการความช่วยเหลือ

ส่วนคุณลักษณะที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในอันดับสุดท้ายคือ สามารถแนะนำแหล่งข้อมูลทางวิชาการด้านการศึกษาก่อนประถมศึกษาแก่ครู อาจเป็นเพราะว่าสภาพปัจจุบันนี้การติดต่อสื่อสารก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ครูสามารถรับรู้ถึงแหล่งข้อมูลทางวิชาการด้านการศึกษาก่อนประถมศึกษาได้จากรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา จากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ทำให้ครูสามารถทราบแหล่งข้อมูลทางวิชาการดังกล่าวได้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องอาศัยคำแนะนำจากผู้นิเทศมากนัก

นอกจากนี้คุณลักษณะที่ควรระงับปรายเพิ่มเติมได้แก่คุณลักษณะอันดับที่ 3 ชมเชยและพยายามอยู่เสมอที่จะทำให้ครูมีความรู้สึกภูมิใจในผลงานที่ทำสำเร็จด้วยตัวของเขาเองกับคุณลักษณะอันดับที่ 10 มีเทคนิคในการชมเชยจุกเอนหรือผลงานของครูก่อนที่จะพิจารณาว่าร่วมกันในสิ่งที่ควรปรับปรุง ซึ่งจะเห็นว่าเป็นเรื่องของการชมเชยเหมือนกัน แต่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นแก่คุณลักษณะทั้งสองนี้ต่างกันถึง 7 อันดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าคุณลักษณะอันดับที่ 3 นั้น เป็นการชมเชยโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการให้เกียรติยกย่องครูในสิ่งที่ครูทำสำเร็จแล้ว แต่การชมเชยในคุณลักษณะอันดับที่ 10 เป็นการชมเชยเพื่อให้ครูปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น เป็นการชมเชยในลักษณะหลังนี้ ยากแก่การปฏิบัติมากกว่าการชมเชยในลักษณะแรก ผู้เชี่ยวชาญจึงให้ความสำคัญรองลงมาในอันดับหลัง ๆ

2. ด้านความประพฤติ

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า ผู้นิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ควรให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความประพฤติอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคุณลักษณะที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในอันดับแรกคือ ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและเต็มใจเต็มกำลังความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นิเทศเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินกิจกรรมทางการนิเทศการศึกษา กิจกรรมต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยผู้นิเทศที่เอาใจใส่ในการทำงาน ชื่อสัตย์ต่อหน้าที่ มีความเพียรพยายามและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลของงานนั้น ๆ ดังที่ ญูญู สาร (2526: 232) ให้ความเห็นว่า ผู้นิเทศควรมีความรับผิดชอบต่องานนิเทศการศึกษา ซึ่งมีความมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและอย่างต่อเนื่องในหมู่นักเรียน นอกจากนี้ เรวที ปัญจะโรทัย (2529: 42) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้นิเทศไว้หลายประการที่สำคัญสองประการแรกคือ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วีระชาติ นักสอน (2524: ๑) ที่ศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์จังหวัดในเขตการศึกษาที่ 8 พบว่า ศึกษานิเทศก์ควรปฏิบัติหน้าที่ที่ควยใจรักและศรัทธาในหน้าที่และสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของ สาราญ ขวนวัน (2524: 129) ซึ่งศึกษาถึงความคาดหวังของผู้บริหาร โรงเรียนและครูเกี่ยวกับบทบาทด้านวิชาการของศึกษานิเทศก์จังหวัดในเขตการศึกษา 5 พบว่า ศึกษานิเทศก์ควรมีความตั้งใจจริงในการทำงานตลอดเวลาให้แก่งานอย่างแท้จริง ผู้วิจัยเชื่อว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวเป็นคุณลักษณะ

ที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ผู้ปกครองระดับประถมศึกษาจะต้องคำนึงถึง เพราะนอกจากจะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงด้วยดีแล้ว ยังจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ครูมีความเชื่อถือ ยอมรับ และให้ความร่วมมือในการนิเทศเป็นอย่างดี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งอยู่ในอันคัมบริงลงมาได้แก่ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำและคำพูดของตนเอง เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญคุณลักษณะนี้เป็นอันคัมที่สองอาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า ในการจัดการนิเทศการศึกษานี้มีกิจกรรมหลายประเภทที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานนิเทศได้ เช่น การประชุมกลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพบปะสนทนา การสังเกตการสอน การอบรมสัมมนา การสาธิตการสอน การศึกษานอกสถานที่ ตลอดจนการแจกเอกสาร ซึ่งแทบทุกกิจกรรมผู้นิเทศต้องใช้เวลา "พูด" และการ "กระทำ" เป็นตัวสื่อความหมายไปยังครูให้เกิดการปรับปรุงการสอนขึ้น ดังนั้น คำพูดและการกระทำของผู้นิเทศควรระมัดระวังการกลั่นกรองเสียก่อน เพื่อเป็นหลักประกันว่าสิ่งที่ครูนำไปใช้นั้นเป็นสิ่งที่สิ่งทีถูกต้อง แต่หากเกิดการผิดพลาดในการกลั่นกรองใด ๆ ก็ตามสมควรอย่างยิ่งที่ผู้นิเทศจะต้องรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำนั้น ๆ ของตน ไม่มีความรับผิดชอบต่อครู เข้าทำนองที่ว่า มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งรายงานผลการวิจัยของกรมการฝึกหัดครู (2525: 101 - 124) ที่ได้ศึกษาหาสมรรถนะของครูประถมศึกษาที่ต้องการ ได้ข้อค้นพบที่อยู่ในลักษณะเดียวกันคือ พบว่าครูประถมศึกษาควรมีสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกลักษณะด้านจิตใจ อารมณ์ คุณธรรม และด้านสังคมและจริยธรรม ทั้งนี้คือกล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญปัญหาและความจริง ยอมรับเมื่อผิดพลาด รักษาดีจะ พูดจริงทำจริง ไม่พูดปกเพื่อเจ้อหรือพูดอย่างทำไปอีกอย่าง ฯลฯ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ผู้นิเทศเป็นผู้นำทางด้านวิชาการของครู ดังนั้น ผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่ครูมีทั้งกล่าวด้วย และผลการวิจัยทั้งกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภรณ์ บัญญูคุณท์ (2526: 65 - 66) ที่ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์อำเภอตามความนึกเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูประถมศึกษา พบว่า ศึกษานิเทศก์ควรมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ควรมีความประพฤติดี

สำหรับคุณลักษณะที่ผู้เชี่ยวชาญมีความนึกเห็นให้เป็นคุณลักษณะอันคัมสุดท้ายของด้านความประพฤติ คือ ไม่ให้ความสนิทสนมกับครูคนใดจนเกินขอบเขตโดยเฉพาะกับเพศตรงข้าม

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันความหมายของการนิเทศการศึกษาได้เปลี่ยนไปจากการควบคุมกำกับดูแลมาเป็นการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู โดยการร่วมงานกันในฐานะเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การสนิทสนมระหว่างผู้นิเทศกับครูก็เป็นไปในลักษณะเพื่อนร่วมงานทางการศึกษา มิได้เป็นไปในทางเสื่อมเสียหรือทางซู่สาวแต่อย่างใด คุณลักษณะข้อนี้จึงไม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญในอันดับต้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระชาติ นักสอน (2524: 72 - 73) ที่พบว่าครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะว่า ไม่ควรให้ความสำคัญใกล้ชิดเฉพาะกับครูสภวรีจนนำเกลียด เป็นคุณลักษณะอันดับสุดท้ายของด้านความประพฤติ คือธรรมและจรรยา เช่นเดียวกัน

3. ด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและเจตคติ

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นส่วนใหญ่ คุณลักษณะที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกคือ มีความสนใจและพยายามปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาเพื่อให้งานบรรลุผลและตรงเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าในการทำงานใด ๆ ก็ตาม หากผู้หามีความสนใจต่องานนั้น เขาย่อมเอาใจใส่และทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่ เพราะงานนั้นจะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความกระตือรือร้นต่อการทำงานนั้นให้สำเร็จแม้จะมีปัญหาอุปสรรคใด ๆ มาขัดขวางก็ตาม นั่นคือเป็นการแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อความสนใจดังกล่าว ดังที่ สวางศรี วิรัชชัย (2527: 63) กล่าวว่า เจตคติเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคล และจากการศึกษาของ สุภรณ์ ปัญญะรุณห (2526: จ, 62 - 64) เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูระดับประถมศึกษาพบว่า ศึกษานิเทศก์ควรเป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็ง และกระตือรือร้นในการทำงานและควรเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจได้สัมฤทธิ์สูงค่าย และสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของ โชคดี ศักดิ์สวัสดิ์ (2531: ง) ซึ่งศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของคณะผู้ดำเนินงานนิเทศการศึกษายาภายในโรงเรียนกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษายาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า เจตคติต่อการนิเทศการศึกษาของคณะผู้ดำเนินงานนิเทศการศึกษายาภายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษายาภายในโรงเรียน จึงกล่าวได้ว่า งานนิเทศการศึกษายาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสนใจเอาจริงเอาจังและกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติและติดตาม

ผลงานด้วย ทั้งนี้ ผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่ที่จริงควรมีคุณลักษณะเรื่องนี้ ประกอบเป็นส่วนสำคัญด้วย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่อยู่ในอันดับที่สองของค่านิยมคุณภาพส่วนตัวและเจตคติ คือ รู้จักแบ่งเวลาในการทำงานได้เหมาะสม งานเสร็จตรงเวลา ทำงานโดยไม่ต้องรอให้คนอื่นเป็นผู้บอก คุณลักษณะข้อนี้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ระดับศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร โรงเรียน หรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นี้ก็ตาม ล้วนแต่มีงานประจำที่ต้องทำมากมายอยู่แล้ว การที่จะทำงานหลายงานให้เสร็จเรียบร้อยบรรลุผลตามที่ต้องการ ก็ต้องเป็นผู้ที่รู้จักแบ่งเวลาเป็น มีการวางแผนการทำงาน กำหนดเวลาให้กับงานแต่ละงานให้ได้สัดส่วนกับปริมาณงานค่านั้น ๆ ประการสำคัญคือต้องเป็นผู้ที่เตือนตนเองอยู่เสมอ ต้องรู้จักอยู่ตลอดเวลาว่าจะต้องทำงานใดก่อน - หลัง โดยไม่ปล่อยให้เวลาเสียไปกับสิ่งที่ไม่มีความสำคัญที่ เรวดี บัญจะโรทัย (2529: 42) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาว่า ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งด้านการเรียนการสอน การนิเทศและการจัดการต่าง ๆ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิจิตร อนุชพันธ์ (2523: 42 - 43) ซึ่งสำรวจคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญประจำจังหวัด และ สุภรณ์ บัญชูพันธ์ (2526: 65 - 66) ซึ่งศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยมีข้อค้นพบตรงกันว่า ศึกษานิเทศก์ควรเป็นผู้ทำงานตรงต่อเวลา

สำหรับคุณลักษณะที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นอันดับสุดท้ายของค่านิยมคือ สนใจติดตามผลการวิจัยหรือทำการวิจัยในระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการนิเทศและการสอนของครูในเรื่องนี้สามารถอธิบายได้ว่า จากผลการศึกษากิจการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์จังหวัดในภาคเหนือ โดย วนิดา เลิศกมลกาญจน์ (2526: จ) พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัดได้ปฏิบัติหน้าที่คานการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการทดลองและค้นคว้าในระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภออยู่ในระบับน้อย ทั้ง ๆ ที่การวิจัยมีความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะการวิจัยเป็นเครื่องมือในการนิเทศการศึกษา เป็นต้นว่า ช่วยในการวางแผนการนิเทศเป็นเครื่องกระตุ้นความเจริญงอกงามของครู ช่วยประเมินผลงานนิเทศ เสนอแนะ

นโยบาย หลักปฏิบัติ (สาธิต สุชะรินทร์ 2521: 218 อ้างถึงใน โสภณ ทาชาค 2523: 48) นอกจากนี้จากการศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6 โดย สายัณห์ ฉาน้อย (2529: 162) ก็พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอ นำผลงานวิจัยของจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน และ จัดทำเอกสาร เพื่อเผยแพร่งานวิจัยดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ศึกษานิเทศก์ขาดความรู้ความเข้าใจในการวิจัย ขาดเอกสารและเครื่องมือในการทำวิจัย ขาดงบประมาณในการดำเนินการและไม่มีเวลา เพราะมีงานอื่นในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติอีกมาก (วนิดา เลิศกมลกาญจน์ 2526: 140 และสายัณห์ ฉาน้อย 2529: 165) ที่กล่าว มาทั้งหมดนี้อาจสรุปได้ว่า ในขณะที่ศึกษานิเทศก์จังหวัด ซึ่งมีหน้าที่ในการทำวิจัย แต่กปฏิบัติงาน งานค่าน้อย และศึกษานิเทศก์อำเภอซึ่งเป็นผู้นำเอาผลการวิจัยมาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ ก็ยังปฏิบัติงานน้อยเช่นกัน ดังนั้น จึงไม่ควรที่จะคาดหวังว่า ผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา ซึ่งได้แก่ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหาร โรงเรียนและครู ผู้สอนจะต้องมีคุณลักษณะข้อนี้ในระดับพึงประสงค์มากด้วย

สำหรับคุณลักษณะที่ควรจะนำมาอภิปรายเพิ่มเติมอีกรายการหนึ่งได้แก่ ยึดมั่นแน่วแน่ใฝ่ใจเย็น กิริยามารยาทสุภาพอ่อนโยน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญอยู่ในลำดับที่ 9 ทั้ง ๆ ที่ การยึดมั่นแน่วแน่ใฝ่ใจเย็น ๗ ดังกล่าว เป็นคุณลักษณะแรกที่ผู้นิเทศพึงแสดงออกเมื่อไปปฏิบัติกร นิเทศ เมื่อพบกับครู เพื่อให้ครูเกิดความรู้สึกนับถือเลื่อมใสและให้ความร่วมมือกับผู้นิเทศด้วยที่ น่าจะจัดความสำคัญไว้ในลำดับที่ 1 แต่ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญกลับเห็นว่า การยึดมั่นแน่วแน่ใฝ่ใจเย็น ๗ ยังไม่มีความสำคัญเท่ากับการให้ความสนใจปฏิบัติงาน การรู้จักแบ่งเวลาในการ ทำงาน การปฏิบัติงานด้วยความยืดหยุ่น ความเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้ที่ตัดสินใจแก้ปัญหา เฉพาะหน้าได้ทันที ฯลฯ การยึดมั่นแน่วแน่ใฝ่ใจเย็น ๗ ไม่ได้ช่วยให้งานประสบความสำเร็จมากนัก จึงได้จัดอันดับความสำคัญอยู่ในอันดับ 9 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระชาติ นักสอน (2524: 54 - 60) ที่พบว่าครูใหญ่และครูผู้สอนให้ความสำคัญของการยึดมั่นแน่วแน่ใฝ่ใจเสมอ อยู่ในลำดับที่ 6 ของคุณลักษณะค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ และให้ความสำคัญของการมีกิริยาท่าทาง สุภาพเรียบร้อย นุ่มนวล อยู่ในลำดับที่ 10 และ 12 ของค่านิยมคุณลักษณะ

จากผลการวิจัยข้างต้น เมื่อรวมคุณลักษณะค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ ค่านิยมประพฤติ และค่านิยมคุณลักษณะส่วนตัวและเจตคติเข้าด้วยกันแล้วพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาให้คุณลักษณะ

ด้านความประพฤติ ข้อที่ 1 ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและเต็มใจเต็มกำลังความสามารถ มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 (ค่าเฉลี่ย 4.88) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการนิเทศการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ก็ด้วยตัวผู้นิเทศเป็นประการสำคัญ หากผู้นิเทศปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ สละเวลาให้แก่งานอย่างแท้จริง พยายามปรับปรุงงานในหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น ปราศจากความย่อท้อแล้ว ผู้รับการนิเทศก็ย่อมให้ความร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ งานนิเทศการศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นคุณลักษณะในเรื่องตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและเต็มใจเต็มกำลังความสามารถ จึงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นอันดับแรกมากกว่าคุณลักษณะอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วีระชาติ นักสอน (2524: 50) ซึ่งศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์จังหวัด ในเขตการศึกษา 8 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น คุณลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยใจรักและศรัทธาในหน้าที่ที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรมการฝึกหัดครู ซึ่งกรมวิชาการ (2526: 99 - 111) กระทรวงศึกษาธิการ ได้รวบรวมสรุปเป็นโครงสร้างของคุณลักษณะของจริยธรรม ซึ่งมี 11 ประการด้วยกัน โดยจัดอันดับคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบไว้เป็นอันดับ 1 เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความนึกเห็นของผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความประพฤติ และด้านบุคลิกภาพส่วนตัวและเจตคติ จึงจะทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้นิเทศ ดังนี้

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จากผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำคัญดังนี้

1.1 ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและเต็มใจเต็มกำลังความสามารถ

1.2 มีความรับผิดชอบต่อการกระทำและคำพูดของตนเอง

- 1.3 มีความจริงใจในการปฏิบัติงานร่วมกับครูในฐานะเพื่อนร่วมงาน
- 1.4 มีใจกว้าง ยอมรับความสามารถของครูแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน
- 1.5 มีความสนใจและพยายามปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาเพื่อให้งานบรรลุผลและตรงเป้าหมายที่วางไว้
- 1.6 รู้จักแบ่งเวลาการทำงานได้เหมาะสม งานเสร็จตรงเวลา ทำงานโดยไม่ต้องรอให้คนอื่นเป็นผู้บอก
- 1.7 รู้จักยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมาย
- 1.8 เป็นผู้เก็บรักษาความลับของครูและเพื่อนร่วมงาน
- 1.9 วางตนเป็นกลาง ไม่เอนเอียงเป็นนิจ
- 1.10 เป็นคนรักเด็ก มีความเอื้อเฟื้อและเมตตาต่อเด็กและผู้อื่นเสมอ

2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่ค้นพบจากการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นิเทศให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ครบถ้วนต่อไป โดยอาจจะปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับผู้นิเทศเมื่อมีการประชุม อบรม สัมมนา เช่น คุณลักษณะการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน การรู้จักแบ่งเวลาการทำงาน การชมเชยผู้รับการนิเทศก่อนที่จะชี้แจงสิ่งที่ควรปรับปรุง รับผิดชอบต่อการกระทำและคำพูดของตนเอง เป็นผู้เก็บรักษาความลับของครูและเพื่อนร่วมงาน ฯลฯ

3. สำหรับผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ควรจะได้พิจารณาตนเองและพยายามปรับปรุงตัวให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ครบถ้วนตามผลการวิจัยนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติงานของผู้นิเทศการศึกษาของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาประจำจังหวัด ทั่วประเทศ
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของผู้นิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในการนิเทศการสอนในชั้นเรียน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศการสอนของประ สบการณ์
ต่าง ๆ เปรียบเทียบระหว่างครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กับครูผู้สอน
ในภาคต่าง ๆ ของประเทศ

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบและกิจกรรมการนิเทศการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กับ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย